

PIDEPUNKTE RATSASPORDI KAJASTAMISEKS MEEDIAS

I. ÜLDISELT

Ratsasport kui sõna tähistab üldist terminit, mille all mõistetakse erinevaid hobuste ja inimese koostöös toimivaid spordialasid, kuid palume mitte segi ajada traavisporti ja hobuste võiduajamistega. Tuntuim, maailmas enim harrastatav ja üks kaheksast Rahvusvahelise Ratsaspordi Liidu ehk FEI (*Federation Equestrian International*) ametlikust võistlusalast on takistussõit (*Show Jumping*), kus ratsanik ja hobune ületavad võistlusväljakule asetatud takistusi. Tuntuselt järgnevad on koolisõit (*Dressage*), kus põhiohk hobuse liikumiste koordineeritusel ning kolmevõistlus (*Eventing*). Viimane sisaldab endas nii kooli- kui takistussõitu, lisaks maastikusõitu ehk krossi, kus ületatakse nn. looduslikke takistusi. Nimetatud kolm ala kuuluvad ka olümpiamängude programmi. Kõikidel FEI patronaazi all korraldatavatel ratsaspordi aladel on ülimuslik hobuste heaolu!

Ametlikest ratsaspordi aladest saame siinkohal nimetada veel kestvusratsutamist, voltižeerimist ja rakendisporti. Kestvusratsutamises (*Endurance*), mida Eestis on nimetatud ka rännakuspordiks, läbitakse arvestatava pikkusega vahemaid (30 – 160 km), kus põhitähtsaks on hobuse vastupidavus ja taastumine. Viimastel aastatel on eestlased ka sel spordialal lülitunud rahvusvahelisse konkurentsi.

Voltižeerimine (*Vaulting*) on lihtsamalt öeldes võimlemine hobuse seljas, kes jookseb galoppi 15 m ringil (ratsutamises nimetatakse voldiks ringi diameetriga 6, 8 või 10 m). Kuulub alates 1983.a. FEI alade hulka. Voližeerimist harrastatakse nii individuaalselt kui ka võistkondlikult.

Rakendisport (*Driving*) seisneb hobuse juhtimises kaarikutes. Rakendisporti võistlus koosneb kolmest alast, milleks on koolisõit (*Dressage*), maastikusõit (*Marathon*) ja täpsussõit koonustega (*Obstacle-Cone Driving*). Võistlusi peetakse ühehobuse-, paaris- ja neljahobuse rakenditega. Eraldi formaat on sisetingimustes peetava Maailma Karika tarbeks, kus võisteldakse maratoni ja täpsussõidu takistustega kombineeritud rajal. Maailma Karikas võistlevad vaid neljahobuse rakendid.

Eraldi FEI aladena harrastatakse veel lääneratsutamist (*Reining*) ja erivajadustega inimeste ratsutamist, kuid järgnevas peatume põhiliselt olümpiaaladel.

II. ÜLEVAADE OLÜMPIAALADEST

Ratsasport on ainuke olümpiaala, kus inimene võistleb koos hobusega (loomaga) ja ala, kus mehed ja naised võistlevad võrdsel alustel!

Takistussõit

Takistussõidus kasutatakse paremuse selgitamisel mitmeid arvestuspõhimõtteid. Arvestuste alused on detailselt antud rahvusvahelises määrustikus (Eesti kasutab täies mahus FEI- poolt kinnitatud määrustikke). Klassikalised arvestuspõhimõtted on:

- sõidud puhtusele ja kiirusele

Võitjaks osutub võistluspaar, kes on läbinud parkuuri (takistussõidu raja) vigadeta ehk ei ole maha ajanud ühtegi takistust ega tõrkunud ühegi takistuse ees ning kelle raja läbimise aeg on parim. Üks mahaajamine annab 4 karistuspunkti, üks tõrge 4 karistuspunkti. Teine tõrge või kukkumine kõrvaldab võistluspaari võistluselt. Lisaks

tuleb jälgida normiaega. Rada tuleb läbida ette antud tempos. Normiaja ületamisel annab iga alustatud 4 sekundit ühe karistuspunkti.

- sõidud ümberhüpetele

Kõik võistlejad läbivad esiteks nn. põhiparkuuri. Juhul, kui pärast põhiparkuuri läbimist on esikohale pretendeerijatel võrdne arv karistuspunkte (kas 0, 1, 4 või midagi muud), viiakse läbi ümberhüpped. Ümberhüpete distants on lühem kui põhiparkuuris ning seal selgitatakse paremusjärjestus analoogiliselt eelmises punktis toodule – võrdsete karistuspunktide korral osutub parimaks see, kes läbinud raja kiiremini.

- sõidud kiirusele ehk nn. Tabel C

Sõitudes kiirusele karistatakse iga mahaajamist 4 karistussekundiga. Parimaks osutub võistluspaar, kelle raja läbimise aeg on parim. Spetsiifilistel juhtudel karistatakse igat mahaajamist 3 karistussekundiga (teine faas ja ümberhüpped) või 2 sekundiga (FEI eriluba sisevõistlusteks)

- võistkonnasõidud

Võistkonnadesse kuulub tavapäraselt kolm kuni neli liiget. Tavapäraselt viiakse need läbi kahevoorulistena ehk põhiparkuur tuleb läbida kahel korral. Esmalt läbivad kõik võistlejad raja vastavalt stardijärjekorrale ning seejärel moodustatakse uus stardijärjekord, mille aluseks esimese vooru pööratud paremusjärjestus ning läbitakse rada uuesti. Teise vooru rada võib esimese vooru rajast ka erineda. Lõpptulemuses lähevad arvesse kas kahe või kolme võistluspaari tulemused. Tuntuim võistkondlik võistlus on Rahvuste Karikas, millest juttu järgnevas.

Üheks oluliseks takistussõidu raskusastme parameetrik on takistuste kõrgus. Kui ponid (hobused turjakõrgusega kuni 148 cm, mitte segi ajada hobusetõuga) alustavad 60-70cm tasandilt, siis maailma tiitlivõistluste tasemeks on 160cm. Samal tasemel peetakse MK ja Rahvuste Karika etapid, Eesti suvised meistrivõistlused on tasemel 140 – 150 cm. Levinuimad raskusastmed Eesti tavalistel võistlustel on 110 cm kuni 140 cm.

Koolisõit

Koolisõidus tuleb võistluspaaril sooritada teatud liikumised ette antud järjestuses. Kindlaks määratud liikumist nimetatakse skeemiks. Viimased on erineva liikumiste raskusastmega ning skeeme tähistatakse raskusastme suurenemise järjekorras tähtedega A, L, M, R. Lisanduvad numbrid, mis omakorda eristavad ühe tasandi skeeme. Koolisõitu hindavad kohtunikud 10 palli süsteemis. Hindeid antakse iga skeemis toodud liikumisele. Parimaks osutub võistluspaar, kelle protsentuaalne tulemus osutub parimaks. Hindekohtunikke on sõltuvalt võistluse tasemest kaks kuni viis.

Kolmevõistlus

Kolmevõistlus on ratsa-armeest välja kasvanud ratsutamise vanim mitmevõistlus (mõnel pool seni nimetatud *Military*) hõlmates endas kooli- ja takistussõitu ning maastikusõitu. Kolmevõistluses eristatakse nn. pikki ja lühikesi kolmevõistluseid. Pikad on traditsioonilised kolmepäevased, kus esimesel päeval koolisõit, teisel maastikusõit ning kolmandal takistussõit. Lühikesed kolmevõistlused võivad toimuda kas ühel või kahel päeval ning põhiliseks erinevuseks pikaga on maastikusõidu lühem distants.

Maastikusõidu pikkus sõltub võistluse raskusastmest ning kõigub valdavalt 1500 ja 7500 m vahel. Samuti on erinev hüpete arv. Maastikusõidul hüpatakse kinniseid valdavalt looduslikest materjalidest ehitatud takistusi.

Kolmevõistluses osutub parimaks võistluspaar, kelle kolme ala koondtulemus on parim. Koolisõitu hinnatakse koolisõidu põhimõtete alusel konverteerides hinnete protsentuaalse tulemuse miinuspunktideks. Takistussõidus

lisanduvad karistuspunktid maha aetud takistuste ees, tõrgete eest ja normiaja ületamise eest. Eripäraks on see, et normiaja ületamisel annab iga alustatud sekund 1 karistuspunkti. Veel hiljuti oli kolmevõistluses lubatud ka üks kukkumine, mis andis 8 karistuspunkti, kuid alates 2010.a. tähendab kukkumine välja langemist. Maastikusõidul annab iga esimene tõrge takistusel 20, teine 40 karistuspunkti. Kolmas tõrge samal takistusel kõrvaldab võistluselt. Kukkumine koos hobusega või ilma kõrvaldab koheselt võistluselt. Maastikusõidus on samuti oluline roll liikumise tempol ning iga alustatud normiaega ületav sekund lisab 0,4 karistuspunkti.

Kolmevõistluses on tähtis osa hobuste veterinaarsel ülevaatusel, mida teostatakse enne võistluse algust ja enne viimast ala. Oluline on ülevaatus seoses maastikusõidu kõrge vigastusriskiga.

III. RATSASPORDI ORGANISATOORNE KORRALDUS

Esmaseks tasandiks Eestis on kohalikud ratsaspordiklubid. Viimased on moodustanud Eesti Ratsapordi Liidu, mis esindab kohalikku ratsasporti suhetes välismaailmaga, samuti seisab klubide huvide eest riiklikul tasandil ning koordineerib ratsaspordi üldist arengut. Lisaks kureerib Ratsaliit erineva tasandi meistrivõistluste korraldamist ja edetabelite haldamist.

Maailma erinevate riikide ratsaliidud kuuluvad Rahvusvahelise Ratsapordi Liidu - FEI, ridadesse. FEI pädevusse kuulub ülemaailmne ratsapordi koordineerimine, seal hulgas osalemine erinevate tiitlivõistluste, Maailmakarika ja Rahvuste Karika etappide korraldamises ning kõrgema taseme rahvusvaheliste võistluste juhendite kinnitamine.

Eesti Ratsapordi Liidu kodulehekülje leiate aadressilt www.ratsaliit.ee, FEI kodulehekülje www.fei.org.

IV. KOHALIKUD EDETABELID JA TIITLIVÕISTLUSED

Eesti Ratsapordi Liit haldab kodumaiseid edetabeleid, mida peetakse takistussõidu, kolmevõistluse, koolisõidu, kestvusratsutamise ja rakendisporti kohta. Edetabeleid peetakse kalendriaasta arvestuses ja neid uuendatakse kord kuus järgneva kuu esimestel päevadel. Edetabeleid peetakse eraldi seniorite, juuniorite, noorte ratsanike, poniratsutajate, harrastussportlaste ning rakendisportlaste arvestustes. Edetabelid, samuti punktiarvestuse süsteemid, on leitavad Ratsaliidu koduleheküljelt.

Kõigil eelnevas lõigus mainitud spordialadel korraldatakse ametlikke tiitlivõistluseid - Eesti Meistrivõistluseid, mida korraldatakse sarnaselt edetabeli arvestuste põhimõttele seniorite, juuniorite, noorte ratsanike, poniratsutajate ja kutsarite (rakendisport) arvestustes. Lisaks toimuvad mitteametlikud meistrivõistlused harrastussportlastele takistussõidus, koolisõidus ja kolmevõistluses. Meistrivõistlused peetakse kord aastas ning spetsiaalset kvalifitseerumismatši neil osalemiseks ei ole, välja arvatud kolmevõistluses ja kestvusratsutamises.

V. VÕISTLUSTE RASKUSASTMED JA TÄHISTAMINE

Olümpiaalade võistlused jagunevad suures plaanis rahvuslikeks ja rahvusvahelisteks. Eesti ei ole rahvuslikele võistlustele eraldi kategooriaid andnud ehk kõik Eesti Ratsapordi Liidu kalenderplaani kantud võistlused loetakse tasemelt ja punktivõimalustelt võrdseks. Taseme vahe panevad paika erineva raskusastmega võistlusalad, mis annavad erineva hulga reitingupunkte. Taseme määravad takistussõidus takistuste kõrgus, koolisõidus skeemide keerukus ning kolmevõistluses kombinatsioon kolme ala tasemest.

Rahvusvahelisi võistluseid tähistatakse prantsuse keelest tulenevate lühendite abil. Taseme erinevust näitab tärnide hulk võistluse lühendi järel. Tärne antakse ühest viieni. Tähtsamad võistluste tähised on järgnevad:

- CSI (*Concours De Saut D`Obstacles International*)

Rahvusvaheline takistussõiduvõistlus, CSI1*, CSI2*, CSIP (ponidele), CSIJ (juunioritele), CSIY (noortele ratsanikele) jne. CSI-W tähistab Maailma Karika etapi kuulumist võistluse alade koosseisu.

- CSIO (*Concours De Saut D`Obstacles International Officiel*)

Ametlik rahvusvaheline takistussõiduvõistlus, kus osalevad riikide ametlikud esindused, CSIO4*, CSIOJ jne.

- CDI (*Concours De Dressage International*)

Rahvusvaheline koolisõiduvõistlus, CDI4*, CDIJ, CDIY jne.

- CDIO (*Concours De Dressage Officiel*)

Ametlik rahvusvaheline koolisõiduvõistlus.

- CCI (*Concours Complet D`Equitation International*)

Rahvusvaheline pikk kolmevõistlus, CCI2*, CCI3* jne.

- CIC (*Concours International Combine*)

Rahvusvaheline ühepäeva (lühike) kolmevõistlus.

- CH-EU(W jne.) (*Concours Hippique*)

Mängud ja meistrivõistlused, (EU- Euroopa, W- maailma), mängud hõlmavad mitut ratsaspordiala, meistrivõistlused ühte.

VI. RAHVUSTE KARIKAS (*Nations' Cup*)

Rahvuste Karikas on vanim (alustati 1909) rahvusvaheline võistkondlik takistussõidu sari, kus osalevad eranditult ainult riikide esindused. Võistlusel osalevad neljaliikmelised võistkonnad, arvesse läheb kolm paremat tulemust. Võistlus on kahevooruline, võrdsete karistuspunktide korral esikohale pretendeerijatel viiakse läbi ümberhüpped, kus osaleb üks võistkonna liige.

Alates 2013. Aastast on Rahvuste Karikal uuendatud formaat. Maailm on Rahvuste Karika suhtes jagatud kuueks regiooniks, millest Euroopas on eraldiseisvalt kaks divisjoni. Esimene divisjon koosneb seni Tippliiga (*Top League*) nimekirja kuulunud Euroopa ratsaspordi tippriikidest. Iga hooaja lõpul langevad esimese divisjoni kaks halvemat teise ning vastupidiselt teise divisjoni kaks edukaimat tõusevad esimesse. Euroopast pääseb kord aastas, septembri viimasel või oktoobri esimesel nädalavahetusel toimuma hakkavasse finaali üheksa parimat võistkonda. Lisaks osalevad finaalis kaks võistkonda Põhja- ning Kesk-Ameerika, Lõuna-Ameerika, Lähis-Ida, Aasia/Austraalia liigadest ning üks Aafrikast.

Rahvuste Karika etapi saab korraldada iga riik kord aastas ning seda ametlikul rahvusvahelisel võistlusel ehk CSIO-l.

VII. MAAILMA KARIKAS

Maailma Karikat (MK) peetakse hetkel takistus- ja koolisõidus, samuti rakendispordis neljarakenditele ning voltižeerimises. Iga ala omab MK süsteemis teatud spetsiifikat, kuid üldiselt on maailm jagatud erinevateks liigadeks, millest igast fikseeritud arv sportlaseid pääseb Maailma Karika finaali. Liigast finaali pääsejate arv sõltub liiga tasemest. Enim pääseb sportlasi finaali Lääne-Euroopa liigast. Rohkem infot leiate FEI kodulehelt www.fei.org. Takistussõidus kuulub Eesti Põhja-Kesk-Euroopa liigasse koos Läti, Leedu, Venemaa, Valgevene, Ukraina ja Poolaga. Lõuna-Kesk-Euroopa liigasse kuuluvad lõunapoolsed endised idabloki riigid, lisaks Türgi ja Kreeka. Mõlemast

alaliigast pääseb Kesk-Euroopa liiga finaali kümme parimat, kes aastate jooksul muutuva süsteemi alusel võtavad kaasa teatud osa punkte etappidelt. Finaalis on kolm osavõistlust, mille punktid lisatakse etappidelt „kaasa võetud“ punktidele saamaks lõplik punktisumma. Kesk-Euroopa liigast pääseb ülemaailmsesse finaali kolm sportlast.

MK ülemaailmses finaalis eelnevalt kogutud punkte ei arvestata. Parimad selgitatakse kolmepäevase võistluse tulemusel, kus esimesel päeval võisteldakse kõrgusel 150cm, kahel viimasel päeval kõrgusel 160 cm.

VIII. REGIONAALSED JA EUROOPA MEISTRIVÕISTLUSED

Rahvusvahelisel tasandil peetakse nii regionaalseid kui kontinentaalseid meistrivõistluseid. Euroopa Meistrivõistlused toimuvad iga kahe aasta möödudes, Põhja- ja Baltimaade meistrivõistlused (*Nordic-Baltic Championship*) igal aastal. Viimasele pääsemiseks kvalifikatsiooninormid puuduvad, iga riigi ratsaliit otsustab iseseisvalt kandidaatide sobivuse üle. Euroopa Meistrivõistlustele pääsemiseks tuleb täita kvalifikatsiooninorm, mida on võimalik täita teatud tasemel ning FEI poolt kinnitatud võistlustel.

Osalemaks EM võistlustel peab ratsanik ja hobune paarina täitma FEI poolt määratud kvalifikatsioonivõistlustel normatiivi ehk läbima teatud taseme *Grand Prix* parkuuri 0 või 4 kp. või Rahvuste Karika parkuuri I vooru 0 või 4 kp. või kaks vooru 8 kp.

IX. MAAILMAMÄNGUD, MM (World Equestrian Games)

Maailmamängud toimuvad iga nelja aasta järel, viimased olid 2010 USA-s Kentucky-s ning järgmised leiavad aset aastal 2014 Prantsusmaal.

Osalemaks MM võistlustel peab ratsanik ja hobune paarina täitma FEI poolt määratud kvalifikatsioonivõistlustel normatiivi ehk läbima *Grand Prix* parkuuri 0 või 4 kp. või Rahvuste Karika parkuuri I vooru 0 või 4 kp. või kaks vooru 8 kp.

X. OLÜMPIAMÄNGUD, OM (Olympic Games)

Toimuvad iga nelja aasta tagant. Osalemaks OM võistlustel peab ratsanik ja hobune paarina täitma FEI poolt määratud kvalifikatsioonivõistlustel normatiivi ehk läbima teatud taseme *Grand Prix* parkuuri 0 või 4 kp. või Rahvuste Karika parkuuri I vooru 0 või 4 kp. või kaks vooru 8 kp. Analoogilised kvalifitseerumispõhimõtted on koolisõidus ja kolmevõistluses.

Lisaks sellele peab ratsanik olema FEI poolt eelnevalt määratud regionaalses grupis teatud arvu parema hulgas. Eraldi kvalifitseerumispõhimõtted on võistkondadele.

XI. EESTI RATSUTAMISE PAREMIK, SAAVUTUSED, PLAANID

Eesti paremate ratsasportlaste, nende tegevuste ning plaanide kohta leiate alati rohkem informatsiooni Ratsaliidu aastaraamatutest, mis on leitavad aadressil <http://www.ratsaliit.ee/est/g151>.

Siiralt Teie,

Eesti Ratsaspordi Liit

Peasekretär, Siim Nõmmoja - erl@sport.ee, tel. 5036102

Spordidirektor, Riina Pill - riina@ratsaliit.ee, tel. 5200680